

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Философски

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	3	2	1
---	---	---	---

ИСТОРИЧЕСКА СОЦИОЛОГИЯ НА СОЦИАЛИЗМА

Преподавател: **Проф. Л. Деянова**

Асистенти: **Гл. ас. М. Минева, Гл.ас. М. Христов**

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		
Извънаудиторна заетост	Доклад/Презентация	15
	Изследователски проект	20
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	15
	Курсова работа	40
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	участие в дискусиите на семинарните занимания и лекциите и колоквиум в края на семестъра	30%
2.	курсова разработка по обсъден на семинарните занимания проект за тема или – втори вариант - писмен изпит, задължителен за онези, които не са допуснати до изпитване чрез курсова разработка, условието за допускане до която е оценка от текущия контрол по-висока от добър 4.25	70%

Критерии на оценяване

Крайната оценка се формира на база на резултатите от: 1 2. курсова разработка по обсъден на семинарните занимания проект за тема или – втори вариант - писмен изпит, задължителен за онези, които не са допуснати до изпитване чрез курсова разработка, условието за допускане до която е оценка от текущия контрол по-висока от добър 4.25 (70%).

За оценка „Отличен”	Задълбочено познаване на текстовете и на смисловите връзки между тях. Участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения на базата на познаване на
---------------------	--

	задължителните по съответната тема текстове, на техния контекст, на допълнителна литература. Добър избор на изследователски проблем на курсовата разработка – ясно дефиниран предмет, задачи и методи; Оригинален и аргументиран анализ. Получени не по-малко от 80 точки от колоквиума в края на семестъра.
За оценка „Много добър”	Познаване на текстовете от задължителната литература и на техните контексти. Участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения на базата на познаване на задължителните по съответната тема текстове и на допълнителна литература. Добър избор на изследователски проблем на курсовата разработка – ясно дефиниран предмет, задачи и методи; аргументиран анализ; Получени 70- 80 точки от колоквиума в края на семестъра.
За оценка „Добър”	Нередовно участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения. Добро познаване на задължителните по съответната тема текстове. Получени между 60-70 точки от колоквиума.
За оценка „Среден”	Нередовно участие в обсъжданията по време на лекции и семинарни упражнения. Схематично и повърхностно – но без груби грешки - познаване на проблематиката на курса и на основни идеи в задължителните текстове. Получени под 60, но над 50 точки от колоквиума.

Бел.: Участието в работата на семинарните упражнения и лекциите се констатира чрез текущи писмени отговори на кратък въпрос от съдържанието на лекцията или на задължителния за семинарната работа текст.

Анотация на учебната дисциплина:

Историческа социология на социализма е изследователски ориентиран курс, опит чрез въвеждане в настоящите дебати за комунистическия „режим и общество” да се провокират студентите да систематизират и приложат при анализа на една конкретна епоха знанията си за властта, институциите, идеологията, неравенствата и др. Целта на курса е да запознае студентите с основни изследователски подходи към социализма като специфичен проект и като всекидневна практика. Изследователски залог на курса е да показва социализма през различни „случаи” /”case-ове”/ и микро-подходи, както и да фокусира вниманието на студентите към конкретна работа с различни типове архиви. От друга страна целта на курса е да проблематизира употребите на социализма/комунизма в пост-социалистическа ситуация като представя различни типове „припомняне” на периода.

Предварителни изисквания:

Положени изпити от дисциплините, преподавани в първите три семестъра на обучението по социология.

Очаквани резултати:

Овластяване на основни парадигми в изследването на социализма/комунизма
Овластяване на изследователски умения за работа с архиви
Овластяване на изследователски умения в полето на историческата социология

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
---	-------	----------

1	Основни парадигми и теории в изследванията на „комунизма“.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
2	От памет към канон. Двойният конфликт – конфликтът на спомените за социализма и на научните изследвания. Памет, разказ, история, архив. Критика на архивите.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
3	Как си случва българският социализъм. 1948 година – символна еуфория, символен терор. Дневникът на Георги Димитров и историята на социализма.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
4.	Идеологическите апарати на държавата. Кинопрегледите като институция. Учебниците по история.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
5.	Биополитика и социалистическа власт. Генезис и трансфер на биополитическите технологии. Основни обекти на социалистическата биополитика: население, здраве, градско пространство.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
6.	Социалистическият субект. Методи за анализ на субективността: идеологическа интерпелация, дискурсивни практики, техники на себе си. Субективност, идентичност и игри на истина. Трикстерството при социализма.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
7.	Социалните науки при социализма. Идеологическият контрол и контролът на политическата полиция /Държавна сигурност/.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
8.	Студената война на Изток и на Запад или как беше завладян космоса и измислен дядо Мраз – целта на темата е да представи неочакваните ефекти от Студената война, произвела специфични следствия от двете страни на Желязната завеса. Темата проблематизира подходите, които виждат двата свята като радикално разделени и се опитва да покаже как взаимното обглеждане от една страна подпомага изграждането на социалната държава на Запад, а от друга – конструирането на модерни практики на Изток.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
9.	Социалистическият начин на живот – идеологии и практики. Темата се опитва да покаже от една страна идеологическото конструиране на «социалистически начин на живот», а от друга – да покаже «малката правда» като форма на браконьерство в смисъла на Серто на идеологическите конструкции в рамките на всекидневните практики.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
10.	Социалистическата урбанизация и драмата на «местожителството». Темата има за цел да представи конструирането на «социалистически град» през примера на Димитровград, както и специфичното урбанизиране на «буржоазните» градове. Разглежда от една страна ускоряването на процеса на урбанизация, а от друга – «подуловните» практики на тази урбанизация през продължаването на практиката на «местожителството».	2 ч. л. + 2 ч. упр.
11.	Как Кока-кола прониква през Желязната завеса или какво е социалистическо потребление. Целта на темата е да покаже измислянето на потреблението като модерна практика, но и удържането му в определени рамки. Идеологията на «трите ключа» и критиката на «еснафството».	2 ч. л. + 2 ч. упр.
12.	Социалистическата култура – културата между ресурса на «всестранно развитата личност» и «приличното» забавление. Целта на темата е да покаже как се появява «масова» социалистическа култура, как фолклорът се превръща във висока култура, как се поддържа специфична културна йерархия.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
13.	Комунистическото наследство: от разрушаването на Мавзолея до «В крак с времето». Целта на темата е да покаже дебатите върху комунистическото наследство, но и специфичното разбиране за това какво точно е това наследство, разбиране, направило възможно инвестирането в «Стария Пловдив», едновременно с премахването на паметниците на Ленин.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
14.	Детството при социализма и «Нашето детство» - употреби на социализма в пост-комунистическата ситуация. Целта на темата е да покаже през конкретен пример от една страна изследователските реконструкции на социализма и от друга – употребите на паметта като ресурс за конструиране на общност или критика на настоящето.	2 ч. л. + 2 ч. упр.
15.	Спомените ни за комунизма на филм – «Сбогом Ленин», «Животът на другите» и «Четири месеца, три седмици и два дни» като различни естетически (и	2 ч. л. + 2 ч. упр.

Конспект за изпит

Изпитът е публично представяне и защита на курсова работа по тема, избрана от студента.

Библиография

- Бояджиева, П. 2007. Между социалното инженерство и академичното оценяване.
Институционализация на политиките на прием във ВУЗ. *Социологически проблеми*, 3-4
- Брунбауер, У. 2010. *Социалистическият начин на живот*, МД Елиас Канети
- Бунджолов, А. 1995. Хетеротопии, Критика и хуманизъм, С.
- Деянова, Л. 2009. *Очертанията на мълчанието. Историческа социология на колективната памет*.
София, ИК КХ Критика и хуманизъм.
- Дичев, И. 2005. *Пространства на желанието, желания за пространство*, Изток-Запад.
- Еленков, И. и Д. Колева 2010. *Детството при социализма*, София, Рива.
- Еленков, И. 2008. *Културният фронт*, Сиела.
- Еленков, И. 2009. "Историческата наука в България през епохата на комунизма: институционална организация и функции. В: Знеполски, Ивайло, под рък. на 2009. *История на Народна Република България*, 617- 645 . София, ИБМ, Сиела
- Знеполски, И. под рък. на 2009. *История на Народна Република България*. София, ИБМ, Сиела
- Иванов, М. 2008. *Реформаторство без реформи*, Сиела.
- Кабакчиева, П. 2009. Комунистическата идеология, социалната структура и социалното неравенство в България. В: Знеполски, Ивайло, под рък. на 2009. *История на Народна Република България*, стр. 438 - 476
- Крийд, Дж. 2007. *Опитомяване на революцията*, Апострофи.
- Коткин, С. 2001. Жилище и субективен характер его распределения в сталинскую эпоху. *Жилище в России: век XX. Архитектура и социальная история. Монографический сборник*. Москва.
- Кьосев, Ал. 2010. "Шпионите дебнат и слушат". *Престъпления към всекидневието: за патологичната антропология на социализма*", Доклад на конференция, в Знеполски, И. 2010. *Тоталитаризмите на 20 век в сравнителна перспектива*, ДНЧО.
- Мила Минева, "Разкази и образи на социалистическото потребление", *Социологически проблеми*, 2003, № 1-2
- Митев П-Е. 1996. Илюзиите за една илюзия, В: Ив. Знеполски, съст. *Франсоа Фюре и превръщанията на социалната утопия* С., ДНЧО.
- Осокина, Е. 1999. *За фасадом „сталинско изобилие“: распределение и рынок в снабжении населения в годы индустриализации 1927-1941*. Москва: РОССПЭН.
- Паперный, В. 2007. *Култура 2*. Москва: Новое литературное обозрение.
- Рагару, Н. 2012. „Социалните орбити на „Междувездни войни“. Отвъд Изток и Запад”, *Критика и хуманизъм*, кн. 39/бр. 2
- Социологически проблеми* 2003, спец. брой "Историческа социология на социализма", 1-2, 2003, съст. Деян Деянов и Мила Минева; спец брой за социализма съст. Д. Тенев, М. Христов, 2011, 3-4
- Тодорова, М. 2010. *България, Балканите, светът: идеи, процеси, събития*, Просвета.
- Фицпатрик, Ш. 2008. *Повседневный сталинизм*. Москва: Город.
- Фуко, М. 1993. *Волята за знание*, ЕА, Плевен.
- Фуко, М. 2003. *Трябва да защитаваме обществото*, ЛИК, С.
- Хархордин, О. 2004. Съветският индивид: генеалогия на дисимилиращото животно. В: *Глобални модерности*. София: ИК „Критика и хуманизъм”.
- http://ec-dejavu.ru/c/Central_park.html
- Хелбек, Й. 2010. "Идеология и всекидневието: животът по времето на сталинизма", В: в. Култура, бр.23, 18 юни.
- Христов, М. 2009. "Мишел Фуко и историческата социология на социализма", В: Критика и хуманизъм, кн. 29.
- Христов, М. 2011. "Субективация и/или интерпелация: социалистическият субект между Фуко и Алтосер", В: *Социологически проблеми*, 3-4
- Христов, Т. 2011. "Тирания, идеология и конституирането на социалистическите субекти", В: *Социологически проблеми*, 3-4

- Buchli, V. 2000. *An Archeology of Socialism*, Berg.
- Crowley, D. & S. Reid (eds.) 2002. *Socialist Spaces*, Berg.
- Gronow, J. 2003. *Caviar with Champagne. Common Luxury and the Ideals of the Good Life in Stalin's Russia*, Berg.
- Geyer, M. & Sh. Fitzpatrick, 2009. *Beyon Totalitarianism*, Cambridge University Press, Cambridge, (chs. 3, 8).
- Fitzpatrick, Sh. 2005. *Tear of the Masks!*, Princeton University Press, Princeton, 2005 (chs. 1, 2, 3, 6, 13).
- Fitzpatrick, Sh. 2000. *New Directions on Stalinism*, Routledge, New York, (chs. 1, 3, 7).
- Fitzpatrick, Sh. 2000. *Everyday Stalinism*. Oxford University Press, New York.
- Hristov, M. "Biopolitiques de l'habitat socialiste: le privé comme objet gouvernemental dans les politiques de l'Etat bulgare des années 1950 et 1960" на: <http://www.histoire-politique.fr/index2.php?numero=07&rub=dossier&item=70>
- Furet Francois, 1995. *Le passe d'une illusion. Essai sur l'idee communiste au XX siecle* Paris Laffont et Calman-Levy.
- Kotkin, St. 1995. *Magnetic Mountain*, University of California Press.
- Krylova Ana. 2000. The Tenacious Liberal Subject in Soviet Studies. *Kritika*, Winter 2000
- Lefort Cl. 1999. *La complication Retour sur le communisme*, Fayard
- Todorova, M. 2010. Remembering Communism: Genres of Representation, N.Y. : SSRC
- Traverso, E. 2001. *Le totalitarisme. Le XX siècle en débat*, Seuil, Paris

Дата: 25 февруари 2013 г.

Съставили: Проф. Лл/ гл.ас. М.Минева, гл. ас. М.Христов